

GÓP PHẦN TĂNG CƯỜNG HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP Ở TỈNH NINH THUẬN

• PHAN THỊ KIM HỒNG

Trung tâm KTTT-HN Phan Rang – Ninh Thuận

1. Đặt vấn đề

Văn kiện Đại hội IX của Đảng chỉ rõ: “Coi trọng công tác hướng nghiệp và phân luồng học sinh trung học, chuẩn bị cho thanh thiếu niên đi vào lao động nghề nghiệp phù hợp với sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế trong cả nước và từng địa phương”. Công tác hướng nghiệp hay còn gọi là định hướng nghề nghiệp cho học sinh, đã được ngành giáo dục dành sự quan tâm nhất định trong nhiều năm qua. Trước mỗi mùa thi, các phương tiện thông tin đại chúng và nhiều cơ quan, tổ chức ngoài ngành giáo dục cũng đã vào cuộc rầm rộ với các hoạt động như tư vấn mùa thi (Báo Thanh niên), ngày hội tuyển sinh (Báo Tuổi trẻ), các hoạt động xuất bản “Cẩm nang mùa thi”, “Những điều cần biết về thi tuyển sinh...”. Tuy vậy, về góc độ khoa học của công tác hướng nghiệp thì các hoạt động nêu trên chỉ là một phần nhỏ trong công tác hướng nghiệp, phân luồng học sinh trung học. Gần 50% sinh viên đại học cho rằng mình không chọn đúng nghề và tỉ lệ 79,8% học sinh tốt nghiệp THCS vào THPT năm học 2005-2006 (trong khi ở Hàn Quốc 50%, Trung Quốc chỉ 43,3% và Thụy Sĩ chỉ 30%)... chứng tỏ công tác hướng nghiệp, phân luồng HS trung học ở nước ta còn nhiều bất cập. Là một tỉnh còn khó khăn về nhiều mặt, Ninh Thuận cũng đang đối mặt với nhiều thách thức trong công tác hướng nghiệp, phân luồng học sinh trung học.

2. Hướng nghiệp ở trường phổ thông

Hướng nghiệp là một hoạt động của các tập

thể sư phạm, của các cán bộ thuộc các cơ quan, nhà máy khác nhau được tiến hành với mục đích giúp học sinh chọn nghề đúng đắn, phù hợp với năng lực, hứng thú, thể lực và tâm lí của cá nhân với nhu cầu nhân lực của xã hội. Hướng nghiệp là một bộ phận cấu thành của quá trình giáo dục- học tập trong nhà trường. Nhận thức sâu sắc tầm quan trọng của hướng nghiệp đối với cơ cấu lao động xã hội, ngay từ năm 1981, Phó Thủ tướng Võ Nguyên Giáp đã kí Quyết định số 126/CP, ngày 19/3/1981, về công tác hướng nghiệp trong trường phổ thông và việc sử dụng hợp lí học sinh các cấp PTCS (nay là THCS) và PTTH (nay là THPT) tốt nghiệp ra trường. Theo đó, các trường phổ thông phải: Giáo dục thái độ lao động đúng đắn cho học sinh; tổ chức cho học sinh thực tập, làm quen với một số nghề phổ thông; tìm hiểu năng khiếu, khuynh hướng nghề nghiệp của từng học sinh để khuyến khích, hướng dẫn, bồi dưỡng khả năng nghề nghiệp thích hợp nhất; động viên hướng dẫn học sinh đi vào những nghề, những nơi đang cần lao động trẻ tuổi có văn hóa. Cũng theo Quyết định này, chính quyền các cấp, các ngành kinh tế, văn hóa từ trung ương đến cơ sở có nhiệm vụ trực tiếp giúp đỡ các trường phổ thông trong việc đào tạo, sử dụng hợp lí và tiếp tục bồi dưỡng học sinh phổ thông sau khi ra trường. Mặc dù nền kinh tế nước ta đã chính thức hội nhập vào kinh tế thế giới, nhưng nhìn chung những nội dung trong NQ 126 nêu trên đến nay, về cơ bản, vẫn còn nguyên giá trị lí luận và thực tiễn. Tuy nhiên, để đáp ứng yêu cầu đặt ra từ nền kinh tế hội nhập, công tác

hướng nghiệp đã, đang và sẽ có nhiều đổi mới. Chẳng hạn như nhiệm vụ “tổ chức cho học sinh thực tập làm quen với một số nghề” là vượt quá khả năng của trường phổ thông, vì vậy, nhiệm vụ này chủ yếu đã được giao cho một thiết chế khác ngang với bậc THPT đó là Trung tâm Kỹ thuật tổng hợp – Hướng nghiệp (KTTH-HN). Các trường ở lân cận trung tâm có trách nhiệm “chiêu sinh” và đưa học sinh đến học nghề phổ thông ở Trung tâm KTTH-HN, kết hợp với Trung tâm để làm tốt công tác hướng nghiệp cho học sinh.

Để thực hiện tốt NQ nêu trên, ngày 17/8/1981 Bộ Giáo dục đã có Thông tư 31/TT, ngày 17/8/1981. Theo đó, có 4 con đường hướng nghiệp: hướng nghiệp thông qua các môn học; hướng nghiệp thông qua hoạt động lao động sản xuất; hướng nghiệp thông qua việc giới thiệu các ngành nghề và hướng nghiệp qua các hoạt động ngoại khóa. Đồng thời, thành lập Ban công tác hướng nghiệp của Bộ (sau này là Trung tâm Lao động – Hướng nghiệp) và các Sở GD, các trường phổ thông cũng thành lập Ban hướng nghiệp. Rõ ràng, so với yêu cầu đặt ra của các văn bản này, thực tế nhận thức của các cấp quản lý GD hiện nay vẫn chưa đáp ứng được.

Theo PGS.TS Đặng Danh Ánh, quan điểm mới về nội dung công tác hướng nghiệp bao gồm 4 vấn đề cơ bản sau: - Làm cho HS có được hiểu biết về nội dung hoạt động của một số nghề và những yêu cầu của nghề đòi hỏi con người cần phải có; nghiên cứu những đặc điểm tâm lí, sinh lí của HS; - giúp HS chọn nghề, nắm vững nghề và hình thành khả năng thích ứng nghề.

3. Đánh giá thực trạng công tác hướng nghiệp ở tỉnh Ninh Thuận

Mặc dù có nhiều tiến bộ trong công tác phân luồng học sinh trên địa bàn tỉnh, thể hiện ở thành tích của 3 trung tâm KTTH-HN trên địa bàn, ở các hoạt động phối hợp với các cơ quan

thông tin đại chúng và đặc biệt ở tỉ lệ học sinh tốt nghiệp THPT tự nguyện nộp đơn thi vào các trường trung cấp chuyên nghiệp, trung cấp nghề ngày càng cao, phù hợp với năng lực của các em..., song nhìn chung công tác hướng nghiệp ở tỉnh nhà vẫn còn quá xa so với kì vọng của công tác quan trọng này.

Với thực tế 20 năm công tác ở Trung tâm KTTH-HN ở tỉnh, chúng tôi nhận thấy các cấp quản lý giáo dục ở địa phương chưa thật sự quan tâm đến hoạt động này. Bằng chứng là, 5 năm trở lại đây, không có chuyên viên nào ở Sở GD-ĐT phụ trách công tác hướng nghiệp (trong khi đó, Thông tư 31 yêu cầu phải có 1 Ban Hướng nghiệp); trong các cuộc họp tầm quốc gia về lĩnh vực này đều không có đại diện Sở GD-ĐT tham gia như đối với các lĩnh vực khác, thậm chí các đợt tập huấn chuyên môn thay SGK hướng nghiệp đều được Sở cử giáo viên các Trung tâm KTTH-HN đi tiếp thu ở cấp toàn quốc về triển khai lại cho giáo viên các trường, thay vì việc cử chuyên viên Sở đi như các môn học khác.

Sau 5 năm giao công tác sinh hoạt hướng nghiệp cho các Trung tâm KTTH-HN, tuy chất lượng có phần hạn chế, nhưng nếu so với việc quyết định giao lại cho các trường tự tổ chức sinh hoạt hướng nghiệp kể từ năm học 2007-2008 thì việc thực hiện nhiệm vụ này ở các Trung tâm KTTH-HN đảm bảo chất lượng hơn nhiều, vì các trung tâm có đội ngũ chuyên gia về tư vấn hướng nghiệp, có CSVC khá đầy đủ để thực hiện nhiệm vụ này. Các trường phổ thông hiện nay ở Ninh Thuận đều gần như giao khoán cho các giáo viên chủ nhiệm, vốn chưa nhận thức tầm quan trọng của hoạt động này, chưa nói đến kiến thức và kĩ năng (chỉ mới tham gia tập huấn 3 ngày trong dịp hè). Nhiều trường tổ chức dưới hình thức một buổi tập trung toàn thể trước sân trường để nghe báo cáo về hướng nghiệp, vừa lộn xộn, vừa kém hiệu quả.

Tình trạng thiếu học sinh đăng kí vào học Trường Trung cấp nghề Ninh Thuận, cũng như sự mất cân đối về số HS đăng kí nghề Điện (quá đông) và nghề Hàn (quá ít) phần nào cũng chứng tỏ công tác hướng nghiệp trên địa bàn còn hạn chế.

4. Một số giải pháp tăng cường hoạt động hướng nghiệp ở tỉnh Ninh Thuận

Để góp phần khắc phục khó khăn, vượt qua thách thức, đẩy mạnh hoạt động giáo dục hướng nghiệp cho học sinh tỉnh Ninh Thuận, chúng tôi xin đề xuất một số biện pháp sau đây:

Một là, cần thành lập Ban Hướng nghiệp cấp Ngành để tham mưu cho Giám đốc Sở chỉ đạo mạnh mẽ hơn về mảng công tác quan trọng mà hiện nay các nhà trường còn ít quan tâm này.

Hai là, cần bố trí ít nhất 1 giáo viên chuyên về công tác giáo dục hướng nghiệp ở mỗi trường phổ thông để làm trụ cột về công tác này. Số tiết sinh hoạt hướng nghiệp trong mỗi trường là rất nhiều, vì vậy, ngoài những tiết do giáo viên chuyên trách đảm nhiệm cần giao trách nhiệm cho giáo viên chủ nhiệm thực hiện một cách nghiêm túc. Trường Cao đẳng Sư phạm Ninh Thuận cần chủ động xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng kiến thức hướng nghiệp cho giáo viên THCS, nhất là giáo sinh đang ngồi trên ghế nhà trường

Ba là, các trường phổ thông lân cận các Trung tâm KTTH-HN lập kế hoạch dành một số tiết trong chương trình hướng nghiệp để đưa học sinh đến các Trung tâm KTTH-HN để tư vấn trực tiếp cho từng em nhờ các chuyên gia ở Trung tâm và phần mềm tư vấn hướng nghiệp và các công cụ test chuyên môn khác.

Bốn là, cần xúc tiến sớm việc xây dựng các trung tâm KTTH-HN ở Ninh Hải, Thuận Bắc và Bác Ái.

Năm là, trang bị đầy đủ cơ sở vật chất phục vụ công tác tư vấn hướng nghiệp cho tất cả các trung tâm KTTH-HN trong toàn tỉnh như phần mềm tư vấn hướng nghiệp, dụng cụ đo sức khỏe, test các chỉ số... để các trung tâm thực hiện tốt nhiệm vụ tư vấn hướng nghiệp cho HS trong khu vực trước mỗi mùa thi. Đồng thời Sở GD-ĐT cần trình UBND tỉnh ban hành Quyết định về chế độ tính giờ cho chuyên gia tư vấn hướng nghiệp ở các Trung tâm KTTH-HN một cách hợp lí như tỉnh Phú Yên và một số tỉnh bạn đã áp dụng.

Sáu là, coi việc thực hiện các tiết sinh hoạt hướng nghiệp ở trường phổ thông như thực hiện một tiết dạy chính khóa các môn học khác. Vì vậy, mọi sự cắt xén chương trình, thực hiện qua loa chiếu lệ phải được coi như vi phạm quy chế chuyên môn và bị xử lí kỉ luật thích đáng.

Bảy là, coi việc phối kết hợp giữa nhà trường với trung tâm KTTH-HN về thực hiện nội dung tư vấn hướng nghiệp cũng như dạy nghề phổ thông là một tiêu chí quan trọng đánh giá công tác quản lí của hiệu trưởng khi Sở tiến hành thanh tra toàn diện, cũng như các đợt thanh kiểm tra đột xuất.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ GD&ĐT, *Chỉ thị 33/2003/TCT-BGD&ĐT của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT, về việc tăng cường giáo dục hướng nghiệp*. Hà Nội, 2003.
2. Đặng Danh Ánh, *Hướng nghiệp trong nhà trường phổ thông*. Tạp chí Giáo dục số 42. Hà Nội, 2002
3. Bùi Đức Tú, *Các giải pháp quản lí nhằm nâng cao chất lượng công tác dạy nghề phổ thông ở tỉnh Ninh Thuận*. ĐH ĐN. Đà Nẵng, 2006.
4. Vocational Counseling: *The Role of the School Psychologist-Counselor*. Mark D. Terjesen, Ph.D.St.John's University, Jannury 2008.
5. <http://huongnghiep.vn/?view=detail&pmenu=92&menu=104&id=161>.

SUMMARY

On the basis of showing the importance of career orientation in general schools and the status quo of career orientation in Ninh Thuan Province, the article proposes a number of solutions to promote this work in Ninh Thuan.